

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četr leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitviste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

V Žalcu

se vrši v nedeljo, dne 17. marca l. 1918 velik manifestacijski shod

vseh slovenskih strank za jugoslovansko idejo.

Govorita dr. Korošec in dr. Ravnihar. Ura in lokal se naznanita pravočasno.

Položaj.

Dunaj, 24. februarja.

Majnika lanskega leta se je državni zbor sestajal. Pregledanje med vojno so avstrijske Slovane izvedla, da jim ni življenja pod nemško nadvlado. Njihove pravice, njih življenje in imetje ni bilo varno pred nemško nasilnostjo. Iz vsakega slovanskega srca je kipele navdušeno hrepenenje: Proč od Nemcev! Tako so nastale različne državnopravne deklaracije, med njimi tudi jugoslovanska.

Odkar zboruje državni zbor, si Nemci niso še znali pridobiti sre slovanskih državljanov. Nemci so se navduševali za vojsko do izkrvavljenja, Slovani so zahtevali mir; Nemci so se ponašali, da so samo njihovi vojaki kaj storili, naše vojake so omalovaževali; rekvizicije so videli le med Nemci, slovanskih pritožb glede rekvizicij niso hoteli poslušati. Kar se tiče nas Slovencev, smo med tem doživljali vsak dan rova sumiščenja, opekovanja in zapostavljanja, na Slajerskem in Koroškem se je osobito po mestih prirejalo nove nasilne izgrede proti Slovincem, ne da bi jih kdo ščitil. Tako je n. pr. mariborski občinski svet sklenil, da odklanja v bodoče odgovornost za nemire proti Slovincem, in do danes se še Slovincem neprijazni cesarski namestnik grof Clary ni ganil, da bi vsaj uknil ta sklep, kamoli da bi poskrbel za varnost Slovencev. Shodi se Slovincem prepovedujejo, poslanci ne morejo priti v dotiko z volilec in Gradec in Dunaj odobrujeta take prepovedi. Slov. Štajer ima nenavadno veliko trpeti vsled hudih rekvizicij in kakor v zasmeh se je pred kratkim ugotavljal po neki prehranjevalni komisiji, da se še Sloven-

ski Štajer lahko izrekvirira, ker od tam ni dovolj pritožb. Ali grof Clary res spi? Naravno je, da postaja vsled tega želja po Jugoslaviji, popolnoma svobodni od nemške nadvlade, od dne do dne vedno večja. Le pešica za suženjstvo in robstvo rojenih ljudi se še ni vzdramila in poljuuje nadalje tujčeve kvadre.

Kakor pri nas, tako je pri drugih Slovanih v Avstriji. Nemci so sedaj v vojski dokazali, da niso ne voljni, ne zmožni, da bi vladali Avstriji. Na vsakem polju so doživeli poraz, povsod so pokazali nesrečno roko. Zato je vse nezadovoljno z njimi in njihovo vlado. Ta nezadovoljnost se izraža tudi v zadržanju ljudskih zastopnikov v državni zbornici napram sedanji vladi. Nihče od Slovanov je noče več prav podpirati, vsak narod hoče ločitev od Nemcev in svojo lastno narodno državnost.

Vlada bi morala dobiti odobritev proračuna za tekoče proračunsko leto. Uvidela je, da je nemogoče, zato je prišla sedaj, naj se ji dovoli vsaj štirimesečni začasni proračun. Tudi zanj še nima večine. Glasovanje bo dne 27. febr. Nihče ne ve, kaj se bo zgodilo. Tudi če bo večina, bo tako majhna, da bo že iz nje vsak lahko razbral veliko nezadovoljnost slovanskih narodov s sedanjim načinom vladanja, po katerem se gleda samo na Nemce.

Merodajni krogi v Avstriji sami so uvideli, da tako ne gre naprej. Nemški nadvladi je pri nas tudi po mnenju odločilnih krogov odklenalo. Zato bo morala vlada že najbližji čas predložiti državnemu zboru spremembo ustave. Seveda bo sedanja vlada prinesla tak predlog, ki bo skrito in odkrito ščitil nemške predpravice. Toda pri Slovanih zanj ne bo našla nobenega umevanja. Mi imamo svoje deklaracije, in za manj kakor je v deklaracijah povedano, se niti nočemo razgovarjati. Trgovati, pogajati se ne čemo več. Mi hočemo svojo svobodo, vse drugo za nas ni vredno niti razgovora. Naše stališče je jasno kakor beli dan, prikrivati ga ne maramo nikjer več.

Nemci hočejo sedaj z nami razgovor o naši bodočnosti. Dobro! Razgovarjamo se z njimi, kakor z vsakim človekom, ki hoče vedeti naše načrte, o naši bodočnosti hočemo odločevati sami brez Nemcev in nemškutarjev. Tak je sedaj naš položaj in ta je jasen!

Nemčija za vojsko.

Nemčija se še ni naveličala vojske. Po dogodkih v Brestu-Litovskem, kjer so Ukrajinci sklenili mir, a Rusi s Trockijem na čelu brez mirovnega sklepa zbežali iz Bresta, je zaovra prišla za moč, da ga zavijti proti vzhodu. Nemške čete so začele vkrakati v Rusijo, da si osvojijo še vsaj Litonijo in Estonijo; mogoče, da bodo celo prodirali naprej. Druge nemške čete so šle v Ukrajino pod pretvezo, da naredijo mir. Toda glavni namen nemškega pohoda v Ukrajino ni, da bi naredili mir, ampak da zadobijo tudi nad Ukrajino svojo nadvlado s tem, da jo gospodarsko, vojaško in politično organizirajo. Pravijo, da grede Ukrajini prijateljsko na pomoč, v istini pa jo grede zaslužiti.

Vsak, ki odkritosrečno in ne hlinjeno, kakor naši Nemci in nemškutarji, želi, da se širi moč Habsburžanov, ne pa pruskih Hohencolarjev, so z bojazno gledal razvoj dogodkov na svetovnem pozorišču v zadnjem času. Pruska diplomacija nam je odtujila Poljsko, katero bo Prusija po svojem uredila. S tem je obroč okoli habsburške države na severu sklenjen. Sedaj se je treba ta obroč proširiti tudi na vzhod, zato koraka Nemčija v Ukrajino.

Kdaj bo ob takem postopanju Nemčije svetovni vojski konec, sam Bog zna.

Nemškutarska politika.

Od časa do časa je treba zopet nanovo pokazati nemškutarsko politiko v vsej njeni hinavščini.

Njihovi poslanci kričijo v državnem zboru: „Hoch Hohenzollern!“ Na svojih zborovanjih, kakor na onem v mariborskem parku, kričijo: „Proč od Avstrije!“ Zastopnik Ptujca v državnem zboru je vse-nemški poslanec Malik, zastopnik Maribora je bil, dokler ni prišlo do znane tožbe o izginjenih knjigah, poslanec Wastian. Naša deklaracija se izrečno izjavlja za svobodno jugoslovansko državo pod Habsburžani, a kljub temu kričijo, da smo mi veleizdajalci in ne nemški in nemškutarski prusaki. Hinavščina!

LISTEK.

Vojni spomini.

(Januš Golec).

XIV.

V bolnicah.

V Miskolczu so me stekli v bolnici in porinili kar celega v čeber mrzle vode. Ta kopel je vplivala tako prebudno na moje uspavane živce, da sem o prvič po dveh dneh oči, gledaje začuden: kje sem in kaj bo z menoj? Neznosne bolečine v levici ter v glavi so mi privabile v spomin, da sem ranenec, katerega življenjska usoda se bo odločila v teh prostorih.

Ko so me okopali, so me ponesli pred Röntgenov aparat, kjer so mi fotografirali rane od vseh strani. Čakal sem nekaj ur, ležeč na nosilih, dokler niso izdelali fotografske plošče. Nato so me peljali na operacijsko mizo. Trije zdravniki so mi začele motreče pregledovati rane. Zmajevali so molča z glavami in preštevali rane, katerih ni bilo nič manj kakor 14. Strežnice so jim prinesle razna svila orodja, razpoložila jih krog mize, na kateri sem ležal v težkem pričakovanju. Sedaj boš pač čutil, kam te je poljubil Rus!

Nikdo me ni vprašal: Boš li držal? Se boš pustil mrcvariti? Dva krenka madžarska vojaka sta me pograbila eden za noge in drugi za zdravo desnico. Zdravniki so se pa lotili s kleščami, noži in bodali moje zdrobljene levice in glave. Kaj bi se bil branil in brcal, ko sem bil oslabljen vsled izgube krvi sko-

ro do smrti. Pri trganju granatnih kosov iz mesa in kosti so me premogle bolečine tako, da sem se onesvestil. Prebudivši se, sem bil že ves v povojih in obvezah po glavi in levici. Zdravnik me je pogladil z roko po čelu in menil:

„Glavo pač imate debelo kot vol. Samo eden iz-strelek vam je preluknjal ravno pod levim očesom; vsi drugi so pa obtičali le pod kožo. Roka in lopatica sta pač zdrobljeni. Naravnali smo vam kosti, če se ne bo kaj obotavljalo, bo ostala roka, sicer pa le pojde pod nož.“

V teh besedah se ni skrivalo mnogo tolažbe; a mi je bilo prav vseeno, imam li roko ali ne, ker me je bolela preveč. Ponesli so me v barako, me razložili na posteljo in strežnica mi je vbrizgnila v desnico neke tekočine, ki me je zopet uspavala.

Spregledal sem, ko so me prevezavali. Na levo oko nisem videl nič, ne slišal na levo uho, niti govoril nisem, ker nisem mogel odpirati ust. Pri pregledovanju levice je siknil mlajši zdravnik:

„Amputieren“ (odrezati)!
Starejši pa je odkimaval da ne, naj se še počaka nekaj časa. Razklenili so mi siloma usta ter mi vlivali počasi po cevki čaja ter juhe. Videč, da neznosno trpim, so me zazibali v spanje z vbrizgavanjem v desnico.

To vsakdanje pregledovanje, negotovo skimovanje ter krmljenje po cevi je trpelo dober teden dni. Rane so se močno gnojile; izpiranje in čiščenje je bilo za moje živce pravcati pekel. Povrh se je še upiralo v tanke baročne stene junijsko žgoče sonce, da me je mučil občutek: moj ubogi hrbet mora zgoreti od vročine. Lačen sem bil, da mi je kar poplesavalo

pred očmi vsled onemoglosti; a usta so bila dostopna le za tekočino.

Obiskoval me ni v začetku razun zdravnikov in strežnic nikdo. Ta moja družba je opravila te svoje vsakdanje posete kar najhitreje, govoreč med seboj le madžarski.

Po pretoku enega dobrega tedna me je obiskal židovski vojni rabiner (vojni kurat). Strežnica mu je pokazala na mene in prisedel je k moji postelji. Izvlekel je nemške časopise in mi čital iz njih po cele ure. Prebravši liste, me je še gladil po desnici in me tolažil:

„Bog bo že dal, da bo kmalu boljše.“

Ti obiski rabinerjevi so se ponavljali od sedaj redno vsak dan skozi dobrih 14 dni. Moža, ki mi je edini kratil čas, sem vzljubil, le njegova prijaznost do mene kot kristjana se mi je dozdevala sumljiva. Stavil bi bil glavo, da presaja žid, sodeč po mojem kliukastem nosu, tudi moje versko izpoved v Abrahimovo naročje.

Po 14. obisku ga je nekdo le poučil, da sem — kristjan. Kar že od vrat sem mi je uljudno naznanil, rekoč:

„Oprostite, jaz nisem znal, da ste katoliški vojni kurat.“

Pomagal mi je z roko v zadnji pozdrav, odslej ga ni bilo več v mojo sobo.

Rane so se mi obračale, dasi so se gnojile, na boljše plat. Zdravniki so me mazali s tolažbo, da bo ostala roka brčkone hroma, a obvisela bo vendar le na mojem telesu. Bolečinam sem se privajal s časom. Moja najljubša trinoga v Miskolczu sta bila glad in kilometri dolgega časa. Hranili in preživljali so